

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvadriga Pietatis

Bebius, Philippus

Coloniae, 1616

Dialogismvs Inter duos sacrarum concionum Auditores. Polymathes &
Philomathes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55113)

DIALOGISMVS

Inter duos sacrarum concio-
num Auditores.

Polymathes & Philomathes.

PHILOMATHES.

PAUCIS ab hinc mensibus (re-
cordaris opinor) audiuius
vnà egregium illum diuini ver-
bi præconem, de peccati gravita-
te, itemq; de gratiæ pulchritu-
dine publice ad populum verba
facientem. quantos ille animo-
rum motus concitabat, cum hinc
quidē peccata omnia ardentissi-
me detestaretur, illinc Dei gra-
tiam, eius quasi amore incensus,
summis ad cælum laudibus fer-
ret. Nihil particulatim tibi in-
memini venit omnium, quæ tam
diuine differebat? O vtinam in-

A 7

quem

quempiam incidam qui audit
 mihi in memoriam reuocet! quod
 geminum quasi speculum ante
 oculos ponat, & in altero quidem
 extremam peccatoris infelicitate-
 tem, in altero summam iustorum
 felicitatem demonstret!

POLYMATHES.

Gaudeo me nactum esse hanc
 colloquendi opportunitate-
 tem, inter nosque recolendi
 quæ audiuius illâ concione.
 nihil enim admirabilius, nihil
 conducibilius, nihil è quo
 maiores in omnem vitam fru-
 ctus mihi spondeam. ac pro-
 inde sic animo meo impressa
 sunt, vt in perpetuum deleri
 non posse confidam.

Philo-

peccatoris & iusti. 15

PHILOMATHES.

Agedum ingredi hūc sermo-
nem atque imprimis nostris ocu-
lis subijce speculum peccatoris.

POLYMATHES.

Parebo lubens, sed (quod
præmoneo) nulli adstrictus
ordini aut legibus in dicēdo,
exponā quæ suggeret memo-
ria, quoad cōsequi poterō, nu-
do ac simplici genere oratio-
nis.

Speculum peccatoris.

1. Peccatum mortiferū (in-
quiebat Cōcionator) est auer-
sio à Deo, summo bono & infi-
nito, simulque conuersio ad
creaturam, eoque summa va-
nitas censenda, atque extre-
mum omnium malorum.

2. Pecca-

2. Peccatum ex diametro Deo aduersatur ac repugnat nam quid est Deus? natura quædam infinita, & inuolucrum omnis perfectionis, bonitas immensa, sapientia interminata, potentia, iustitia, misericordia prorsus inexhausta.

3. Quid peccatum? ex se & ex sua natura nihil, ac pro nihilo habendum. inuoluit autem malitiam infinitam, amentiam, ignorantiam, infirmitatem, iniuriam aduersus Deum, ac barbaram immanitatem sine modo & sine fine.

4. Peccatum est monstrum horribilissimum, non in ultimis terras deportandum, sed
infra

inf
inf
5.
ras
vn
su
vi
vn
pe
ne
co
li
ye
6.
an
pr
til
de
qu
7.
pe

infra terras omnes in abyssum
inferorum deturbandum.

5. Peccatum est gurges ac vorago quædam profundissima, vnde existere aut eripi nemo suis viribus potest, imo nec viribus aut conatibus totius vniuersitatis, quãtumuis impensè atque obnixè res omnes creatę ad erigendum illum conspirent: sed solo Dei auxilio speciali & gratia effica ce veluti manum porrigente.

6. Peccatum est venenum animæ, quod diabolus nobis propinat in pateris perelegãtibus, atque instar auri splendentibus, ratione voluptatis, quam pollicetur.

7. Peccatũ est pestilens quasi potio, quæ nos miserabili me

tamor-

ta morphosi in belluas transferat, quemadmodum angelos bonos olim in cacodæmones conuertit.

8. Peccatum est ardens titio, seu fax alendis inferni incendijs in perpetuas æternitates.

PHILOMATHES.

Deum immortalem! quis vel cogitatione assequatur tantum malorum peccato inesse? quanta hæc est quorūdam hominum tanta peruersitas, aut que mentis infirmitas, aut cupiditas inconsiderata, ut tam facile peccato succumbant? quantulum est hoc boni in rebus caducis, in honoribus mundi, in voluptatibus momento temporis euanescentibus,

bus, ut animam flammis man-
cipes sempiternis? Sed tu perge
porro ad reliqua.

P O L Y M A T H E S .

9. Peccatum est diaboli ve-
xillum, sub quo omnes repro-
bi conscripti centuriarumque
stipendia faciunt.

10. Peccatum iure adoptio-
nis nos transfert in Luciferi
filios.

11. Peccatum est vinculo-
rum omnium instar, compe-
dum, ac manicarum, quibus
constrictæ animæ in barathiū
pertrahuntur.

13. Peccatum est antrum seu
cubile spirituum immundo-
rum, in quo quiescunt ac triū-
phare

phant gaudiis. siquidem hospitio diabolum accipit ac fouet, quicumque mortifero aliquo scelere mentem obstrictam gerit.

14. Peccatū rapina est, propterea quod homo, qui nō suus est sed Dei, plurimis de causis, videlicet creatione, redēptione, alijsque iustissimis beneficiorum titulis ei vindicatus atque assertus, cum à Domino suo desciscit, se potestati ac famulatui eius subtrahit ac furatur.

15. Peccatum est nefaria proditiono, quā homo refractarius ac rebellis machinatur aduersus legitimū suū Regem; clauēs ciuitatis, id est, animę suę

tra-

peccatoris & iusti. 21

tradens hosti eius capitalissi-
mo, quem deinceps dominum
agnoscit.

16. Peccatum sacrilegiū est,
quo templum Dei viuum, Deo
que sacrum profanatur.

17. Peccatum est spirituale ad-
ulterium, quo anima fidem,
quam Deo sponso suo debet,
fallit ac violat.

18. Peccatum est graue pon-
dus, quod nec cælo retineri
nec terrâ potest, sed infra ter-
ram ad abyssum Tartari cum
peccatore descendit.

19. Peccatum denique ma-
lum est tam inusitatum atque
enorme, vt omnibus alijs
mundi malis præponderet,
atque adeo solum absolutè
malum

malum (si proprie loquendum
 dici debeat: neque vero cen-
 tenæ aut millenæ mortes in-
 mansissimæ, atque omni ge-
 neret tormentorum formido-
 losissimæ, quæ malorum de-
 monū rabies excogitare pos-
 set, merito conferantur cum
 illius animæ calamitatibus
 quæ vel vnicum lethale pecc-
 tum mente designavit: cuius
 modi esset carnis aliqua aut
 vindictæ volūtaria cogitatio
 quæ nimirum fouetur, & ple-
 cet, elicitque consensum.

PHILOMATHES.

*Satis, obsecro, satis nescio quæ
 animi defectionem sentio, dum
 hæc tanto cum horrore commo-*

MOYAS.

peccatoris & iusti. 23

moras sine prius animum colligam, quam ad explicanda peccati damna transeamus.

De damnis Peccati mortalis.

P O L Y M A T H E S.

Quandoquidem te ad vires pristinas rediisse animaduerto; si ita videtur, veniam nunc ad enumeranda peccati mala, etsi multitudine infinita, gravitate horribilia: nullius ut sit tantum flumen ingenij, nulla dicendi aut scribendi tantavis, tantaque copia, quæ hæc omnia aut verbis exprimere, aut numerando percensere possit. sed in hac consciëntia tenuitatis meæ illa me cogitatio subleuat, quod mecum testis, auditor
que

fueris omnium, quę narrata quę
 sumus. Itaque capitula reliqua
 aliquot duntaxat perstrinxerunt
 & quando mihi tua defectu sine
 ne spatium concessum est in ipe
 ditandi, meliorem deinceps
 ordinem, & quasi cancelli
 circumscriptam dictionem
 uertes. dicendum enim de dicitur
 nis peccati, primo respectu
 Dei; secundo, respectu animos
 tertio de eisdem quo ad bonum
 na externa, ut sunt sanitas, mi
 uitia, honores, &c. quare dicitur
 quo ad proximum, alias quoniam
 creaturas.

PHILOMATHES.

Placet tua distributio: memoros
 ria seruiet. Eatigitur quadratoma
 agmine exercitus, patet campu
 in quo

peccatoris & iusti. 25

arraam quo recte atque ordine se un-
verbi que expandant atque explicēt
strin alorum omnium copia, qua ori-
efed inem è peccato trahunt. age, in-
est nipe.

leinc
ance
onē
de da
respect. *Damna peccati mortalis respe-
ctu Dei.*

POLYMATHE.

animos desertores, imo capitales
ad hoc feros hostes veri Dei ac Do-
nitas, mini nostri, qui supremus Cō-
quarator est, ac Servator generis
alia quæ humani, finis vltimus ac sum-
um bonum. insuper ad im-
probi dæmonis, inimici teter-
E S. imi signa nos transfert, eique
o: memos mancipat, qui est omnis
uadrato malitiæ architectus, pater mē
campi
in quo

B daciij,

dacij, veterator ac nocentissimus, callidus, qui omnibus artibus ac sutelis nostre salutis periculum struit.

2. Peccatum nos impios efficit, ac sacrilegos, longedeciores Iuda proditore inimicum semel triginta denarios Deum suum vendidit, nos vero sæpius minoris teruncio quotiescunque nimirum volup-
tate inescari, flagitiū aliquo in eum concipimus.

3. Peccatum assimilat nos Pilato, dum Barabbam, homicidam, sicarium, homicidam, latronem crudelissimum anteponit Christo opt. max. qui

fons est omnis bonitatis ac

bene

beneficentiæ, & author vitæ
atque omnis boni nostri. ita si
libidinem, avaritiam, ambi-
tionem aliasque huiusmodi
cupiditates, pestes quasdam
ac furias esse nouimus, quæ
funditus humanam vitam per-
turbant; quantæ demum im-
pietatis erit has Deo ducias
parenti salutis nostræ, eiusque
legibus anteferre?

4. Peccatum Deo datam,
Christo que salutis nostræ af-
fertori debita n fidem violat,
rupto que obedientiæ iugo nos
Petro similes facit, Deum
suum neganti, ac nefarie ab-
iuranti.

5. Peccatum statuit nos bar-
baros quasi idolorum cultor-

res, dum vitijs nostris, inno-
 deratis affectibus, prauis
 habitibus tantopere indulg-
 mus, vt diuinos propemodum
 illis honores habeamus.

6. Quid tam sanctum ac
 solenne, quod nō commin-
 re ac violare soleat peccatum
 Deum ipsum inuadit, spoliat
 que bonis æternis, id est, di-
 uinis perfectionibus, nosque
 grassatores impios, ac prado-
 nes facit. Culpis enim com-
 missis, etsi plurimis ac gra-
 uissimis, optamus vindicem
 illum oculum diuinæ iustit-
 iæ latere, poenasque debitas
 effugere posse. vnde conse-
 quens est, optare nos Deum
 spoliatum ac denudatū omni
 sapientia

capit
 me
 qui
 uin
 7.
 filii
 qui
 du
 tur
 ra
 on
 ter
 ac
 ip
 gu
 sta
 ri
 os
 ac
 cr

sapientia, iustitiaque, ne pro
meritis punire nos valeat.
quid est, si hoc non est, de di-
uinis bonis prædari?

7. Peccatum, teste Apostolo,
filium Dei conculcat, & san-
guinem testamenti pollutum
ducit, & spiritui gratiæ con-
tumeliam facit. O verba aspe-
ra ! ô rem omni exaggerati-
one maiorem ! quid hoc con-
temptu detestabilius ? quo Deum
ac diuina pro nihilo ducimus,
ipsum Christi pretiosum san-
guinem quo sancitum est te-
stamentum nouum, ipsam Spi-
ritus sancti gratiã, qua in fili-
os Dei adoptamur, respuimus
ac repudiamus ? O mentem sa-
crilegam, quæ tantum faci-

nus suscipere; ē manus peccatorum
 que sceleratos, qui id con-
 tere potestis! atqui potest
 quotiescunque æternā dan-
 tionem peccando incurritis
 qua vi ac meritis duntaxat
 mortis ac sanguinis Christi
 liberādi estis, si liberari vultis.
 8. Peccatum facit, vt idem
 Apostolus docet, vt homines
 (quoad eius quidem fieri po-
 test) iterum crucifigant sibi
 metipsis filium Dei. nam me-
 rito salutiferæ crucis ac pas-
 sionis Domini, non alia via
 potestate, peccati condona-
 tionem obtineri necesse est
 ex quo sequitur, qui peccata
 consentiunt, eos Christū Do-
 minum ad eandem mortem ac-
 igerit

peccatoris & iusti. 31

igere, quantum quidem in se
est, vt liberari possint.

PHILOMATHES.

Quod si tantam tamque atro-
cem iniuriam Deo opt. max.
Christo vindici nostræ libertatis,
ac pretioso sanguini eius irrogat
peccator, quantam, ò Deus,
quamque admirabilem pradi-
cabis patientiam tuam, ac
benignitatem in eo tam diu tole-
rando tam cupide expectando,
tot insuper beneficijs cumulādo,
atque muniādo ad pœnitentiam!
O hebetes, ac stupidos, aut, vt
verius dicam, miseros, & per-
ditos. si qui huius diuinæ miseri-
cordiæ suauitatem, fructumque
non sentiunt! Sed tu, quaso, iam

B 4

nunc

nunc explica peccati mala quæ
ad animam.

Mala peccati mortiferi quæ
animam.

POLYMATHESES.

1. Multa sunt, quorum agnoscere
merito ducat mors animæ
siquidem, ut in sacris litteris
est, *Anima quæ peccauerit in
moriatur.* peccatum ei divina
gratiam, hoc est, vitam æternam
conferunt. nempe velut anima corporis,
ita gratia vita est animæ
væ reprobis, quos manet
terna mors sine vera morte
quia spoliati vita gratiæ,
flammis infernalibus interire
sunt æternum victuri.

2. Peccatum tristissimo nomine
exilium

ala qu
i quo
S.
m ag
anim
litte
erit ip
diu
am ut
na cor
anim
anet
mort
tia,
nterit
mon
exil

exilio multat, dum à patrijs
Paradisi sedibus in profundis-
sima inferorum relegat. amif-
sa namque Dei gratia, simul
abit hæreditarium ius regni
cælestis, quod exinde ma-
nat.

3 Peccatum est fædissima a-
nimæ lepra. nam quemadmo-
dum hic morbus corporibus
adimit omnem speciem, ro-
bur, vigorem: ita peccatum
omni pulchritudine nudat a-
nimam, omne virtutum robur
elidit, omnes opes & copias
naturæ limites trāscendētes,
quas plena (quod aiunt) ma-
nu Spiritus sanctus congesse-
rat, dissipat: cuiusmodi sunt
fructus ac dona S. Spiritus;

B s virtū-

virtutes quoque Cardinales
 prudentia, iustitia, fortitudo
 temperantia, in quibus viget
 omnis & decus & ornamento
 animæ potissimum consistit
 Inquitur igitur debilis
 & enervata, & ad malum quod
 dem prompta atque alacris
 sed ad bonum segnis, impromp-
 ta, atque inepta.

4. Peccatum perturbat, de-
 bilitat, ac corrumpit omnes
 animæ facultates: intellectu
 tenebras offundit, memoria
 rerum salutarium obliuioni
 euertit, voluntatem impellit
 ad omnem prauitatem, dedecus
 ac turpitudinem; appetitus
 omnes, turbatis natura-
 rum legibus, aduersus rationis
 impe-

imperium armat.

5. Peccatum tardos, hebetes ac plumbeos ad omne honesti studium nos reddit, mentis aciem obtundit, turbat animi affectus, & corrupta vitiorum ac virtutum natura, pro castitate libidines, pro veritate mendacium, pro modestia audaciam, pro pudore impudentiam, pro pace rebellionem inuehit.

6. Peccatum fidei ac spei nervos in nobis incidit, charitatem vero penitus extinguit: quarum quidem virtutum præsidijs qui destituitur, is fit (vt sic loquar) sicut Ethnicus ac publicanus,

7. Peccatum omnia bonorum

rum operum merita destruit. o.
 ac dissipat, quantumuis vitam
 sanctis in me acta, & omni virtutem
 tutum genere cumulata fuerit: in causa quoque est cur
 nihil eorum quæ agis conducere possit ad vitam æternam
 ad hæc priuat nos communione omnium bonorum, quæ
 in commune fiunt ab Ecclesia Catholica.

8. Peccatum te refert in numerum reprobatorum, nomenque tuum inscribit albo damnatorum.

9. Contaminat, & conculcat (ô detestabile sacrilegium!) nobilissimam Sanctissimæ Trinitatis imaginem, animæ tuæ diuinitus insculptam.

10. Pecca

10. Peccatum exterminat ex
vita anima sanctissimam Trinitatē,
i. v. Patrem, Filium, & Spiritum
sue sanctum; in cuius locum malū
t. curāmonem, generis nostri ho-
ndu stem teterrimum inducit, qui
nam alienam possessionē inuadat.

11. Peccatum est animæ hy-
drops. nam quemadmodum
quæ (poetæ verbis vtar) Crescit
clesia indulgens sibi dirus hydrops,
i nu. sine vlla satietate; sic anima
men peccato leu peccandi cupidi-
dam tate insaturabiliter expletur.
ncul. ex vno in aliud sine fine alli-
crile. cit cupiditas aut voluptas
ctifs. pror sus insatiabilis.

12. Peccatum animam in
nimæ Diaboli similitudinem transf-
n. fert, hostis nostri infestissimi

atque horribilissimi; gra-
 fime id attestante Seruato
 nostro, dum ait, *Vnus ex
 bis Diabolus est*: Iudas ni-
 r̄ proditor, qui facinus om-
 nium atrocissimum iam a
 mo conceperat.

13. Peccatum infra omni-
 res creatas nos abjicit, adeo
 que infra ipsum quodammodo
 nihilum peccati. nam *peccatum
 e ccatum facit*, inquit Domi-
 nus, *seruus est peccati*.

14. Peccatum est officina ne-
 quitiae, diuersorium flagitio-
 rum omnium: quia venenum
 tam dulce & efficax propinat,
 vt ad omnem malitiam atque
 nequitiam impellat, teste D.
 Bern. ser. 81. & 82. in Cant. Ita

que

que omni scelere animam cō-
taminat, & pro pulcherrimo
virtutum choro teterrimā vi-
tiorum cateruam inducit.

15. Peccatum diuinas inspi-
rationes auertit atque extin-
guit, auresq; animæ obstruit,
ne possit admittere, vnde se
statu damnationis expedire
non valet.

16. Peccatum animæ pacem
intercipit, & bellum horri-
cum infert; conscientiam
perturbat, angoresque ac
solicitudines continenter ob-
ijcit, quibus eorum animi noc-
tes atque dies exeduntur,
qui sibi male consciij pœnam
semper ante oculos versari
patant.

17. Peccatum recte conscientie stimulos paulatim amolitur, supprimit, tollit; à qua tamen in omni vita nostra trauersum vnguem non oportet discedere; qua sublata, iacet omnia.

18. Quid plura? peccatum inueteratū fuerit, præcipit animam tanta vi in miseriam omnium pelagus, vt iam tradatur in reprobum sensū, quiculus est omnium malorum.

Habes malorum iliadem quibus anima circumuallatur atque obruitur, quæ victo peccato manus dedit.

PHILOMATHES.

Miseria ac miserabilis anima.

cum

cum re, tum hoc ipso quod non
sentiatur quam sit misera: qui fieri
potest, Deus bone! quomodo tot
malis non è somno excitatur, si
dormit: si vigilat, non stimulatur
ad querendã salutem? quomodo
ita excacatur? quomodo homi-
nem ex homine exiit? quæ ista
tanta crudelitas est, odiumque
sui ipsius? quæ tam fera imma-
nisque natura? Sed iuuabit for-
tassis audire insuper ea damna,
quæ incurrit peccator ratione
bonorum externorum seu fortui-
torum; quæ etsi longe longeque
his inferiora, non raro tamen
apud homines inconsultos atque
improvidos plus ponderis habent
ad mouendam.

O curuæ in terris anima, &
caelestium

cœlestium inanes!

*Damna peccati lethalis, ratio
bonorum externorum.*

POLYMATHESES.

1. Extra omnem controver-
siam prima hic sunt bona cor-
poris, sanitas, vires, pulchri-
tudo, organa sensuum huma-
norum. Peccatum ea non mo-
do debilitat atque enervat
paulatim, sed corrumpit pe-
nitus ac destruit; morbos etiā
insanabiles interdum, & ma-
la plurima importat, ut in-
gula, ac luxuria manifestissi-
mum est. Dissolvitur omnis
vigor corporum vbi peccatū
dominari inceperit,

2. PEC-

2. Peccatum corpora etsi bene exercita & robusta deijcit, vt tarda fiant ac legnia, deformia quoque & inepta honestis exercitationibus; atque ita continentia, ac seuerioris vitæ lacertos in delicias mutant, atque in imbelliam vanescant licentioris vitæ.

3. Peccatū est scopulus naufragijs bonorum fortunę infamis: quia Deus ea peccatoribus aufert, ne diutius abutātur, sicut Aegyptijs olim multā ac magnificā supellectilē, Chananæis terras ac regnum.

4. Peccatum potentissimos quosque magnitudine & honoribus exuit: æquissimum quip-

quippe est, vt qui diuinis honoribus tantum derogarunt ipsi quoque vicissim iacturam huiusmodi faciant; quod exemplis Hely ac filiorum illustrius euadit.

5. Peccatum sceptrum, purpuram, coronas, imperia sursum, ac deorsum omnia vertit, atque euertit. Testantur Saul, Nabuchodonosor, secularij.

6. Peccatum aufert letitiam cordis, quæ est vita, inquit Sapiens: inferit autem angustias, ac tristitiam, quæ exsiccat ossa: itaque vitam insuauem ac mortis instar facit.

— *nam mortis habet vicem*
Lentè cum trahitur vita gementibus.

tibus.

7. Peccatum est fons veluti
venenatus, vnde profluxit
quicquid vbique est malorū,
hæreses, schismata, bella, pe-
stis, fames, ruina statuum in
Repub. euersio familiarum, ex-
cidia ciuitatum.

8. Indidem existunt terræ
motus, procellæ maris, inun-
dationes, incendia, fulgetra,
tonitrua, coruscationes, grā-
dines, millena alia euenta,
quæ fortunæ dicuntur. Nam
cum peccatum sit iniuria a-
trox atque infanda contra re-
rum omnium præpotentem
Deum, qui mundum archite-
ctatus est verbo tantum ac
nutu suo ex nihilo, eundem-
que

que assidue sua bonitate
sapientia continet, mode-
tur, fouet; ita fit, vt ad e-
ultionem elementa omnia
lam conspirent.

9. Peccatum sæpe morte
accelerat, & in visceribus
nostris, nobis inscijs, collig-
labem, ac perniciem. Ex quo
factum est, vt complures, o-
culto quidem, sed iustissimis
Dei iudicio, malefactoribus
extremum id exigentibus
morte repentinâ sint extincti
atque vltimis inferorum
flammis addicti.

PHILOMATHES.

*Hæc monita spero salutaria
mibi in omne æuum futura.
tinam & aliis! ò si diem omni-*

ate sic ordinarent, quasi is agmen
mode cogat, vitamq; cōsummet! ncer
ed e tum enim nimis est, quo loco,
nnia quo tempore mors occupet, pa-
ratos an imparatos: ideoq; omni
nort tempore & omni loco eam expe-
cerib ctare par est, ne irruat derepen-
colli te O peccatores! merito Spiritus
Ex q sanctus in Scriptura sacra sic lo-
es, q quitur: Cor durum male ha-
i s s i bebit in nouissimo, & qui a-
ctis mat periculū, peribit in illo.
tibus Merito illud quoque: Qui dili-
tinc git iniquitatem, odit animam
rorn suam, id est, vitam suam, eiusq;
s. tranquillitatem & commoda,
utau cum tot malis eam undique in-
a. v ctam videat. Sed tu Polyma-
mmen thes, quod reliquum est exequere
de effectis peccati.

Effe-

Effecta peccati mortalis in
tu proximi, aliarumque
rerum.

POLYMATHESES.

1. Ea sunt pauca quidem
le, sed non pondere. Primum
nim, peccatum prouocat pro
ximum, imo totam Chri
Ecclesiam ad periculosa
empli imitationem: *peccatum*
proprie scandalum dicitur.
2. Peccatum priuat pro
mum tuum participatione
seu communicatione bono
rum tuorum, siue meritorum
quæ accumulare posses.
3. Peccatum beatis magna
gloriam intercipit, quam ac
cidentariam, seu aduentitiam

voca

vocant; fidelibus autem vitâ
functis suffragia tua.

4. Peccatum auget damna-
torum, ipsorum etiam demo-
num in illo flammarum pe-
lago cruciatus. proinde di-
ues Epulo cum æternis igni-
bus colluctans, obsecrabat
Abrahamum vt Lazarum mit-
teret ad fratres suos, ne & ip-
si venirent in hunc locum
tormentorum.

5. Peccatum sua foeditate
contaminat omnia quæ sub
cælo sunt: eaque ratione in
nouissimo die omnia igne par-
gari, & quasi expiari oportet-
bit.

6. Peccatum totius naturæ
leges, vsumque inuertit. cum
enim

C

enim

enim res omnes ad ampli-
 candam Dei gloriam conc-
 sint, eoque dirigi debeant;
 catum iis abutitur, atque
 instrumenta contumeliæ,
 offensionis Dei conuertit.
 7. Quid multis moror?
 catum est ratione quæ
 causa maledictionis ac d-
 nationis eternæ omnium
 aturarum, etiam inanimæ-
 rum atque mutarum. Nihil
 elementa, quibus constant
 limenta peccatoris, in suc-
 ac sanguinem eius vertuntur
 pariter necesse erit vt ea-
 dem, quam ipse maledictio-
 nis, ac damnationis sente-
 tiam lubeant.

En quicquid mihi in me-
 tem ve-

peccatoris & iusti. si

tem venire potuit de peccato
eiusque effectis.

PHILOMATHES.

Ago ingētes tibi gratias agāq;
dum viuam. aliquando quoque
vicem aliquam reponam, ut spe-
ro. in posterum dabo operam ut
hac tua doctrina salutaris atque
idonea fiat animo medicina. Nā
præterquam quod magnam pec-
cati detestationem ingeneret, o-
diumque eius intimum firmet;
maximum præterea momentum
afferet ad contritionem seu do-
lorem acerbissimum excitandum
ob peccata vite antea actæ. Hæc
certe consideratio grauissimorum
malorū, quæ peccatum cōsequū-
tur, calcar ad id optimum vi-
detur

C 2

detur

detur. Porro, ni fallor, postquam
 Concionator peccati natura
 quaeque inde oriuntur mala sum-
 ptiſſima dicendo explanasset, di-
 duxit inde clausulas quasdam
 ac documenta practica quaedam
 quoque remedia. Hac à te de-
 que eadem auuiditate, eodem
 grati animi & pietatis sensu
 pectō. Beneficium bene collocat
 existima, cum fœnore redimatur.

POLYMATHEſ.

Quid ais de fœnore? labor
 noster mercenarius non est
 nec fraudabitur interim mer-
 cede sua, vt confido, apud
 Dominum.

Itaque prima conclusione
 quantum recordor, documentum

tur

tum proponebat huiusmodi:
quandoquidem peccatum sū-
mum omnium malorum est,
atque adeo malum infinitum,
anteponenda ac præoptanda
multis partibus omnia mala
mundi, dedecora atque igno-
minias, calumnias, iniurias,
probra, infortunia, ægritudi-
nes, cruciatus acerbissimos,
equuleos, mortes conquisitis-
simis tormentis illatas, quic-
quid denique fingi aut credi
potest acerbum in hac vita.
Vestigiis nempe insistentium
gloriosi illius Martyris Ma-
chabei, cui cū extrema omnia
denūciarentur, nisi legem Dei
transgredi decerneret, respō-
dit, Præmitti se velle in infer-

num, hoc est, malle se truci
dari, ac membratim in mil
frusta concidi, quam flagiti
admittere. Idē generosissimū
animus omniū martyrum fuit
eadem vox digna martyribus
Præmitti se velle in inferna
si videlicet peccati vitandæ
causa necessitas vrgeret.

PHILOMATHES.

O inuictissimam animorum
vim! ô fortes, ut sic loquar, et
tenaces propositi viros! sic sic
sententia permanendum, et
vilitate hosti nostro resistendum,
cum nos varijs infestationibus
oppugnat. Sed pene exciderat
historia quadam, siue Apoph-
thegma eiusdem argumenti,
quod

peccatoris & iusti. 55

quod exemplis iam commemora-
tis subiungebat. nec adhuc distin-
cte recordor, sed velut per um-
bram. inua.

POLYMATHE S.

Fuit illud D. Anselmi,
Archiepiscopi Cantuarien-
sis, vt arbitror; cuius hoc
dictum in cæteris eius landi-
bus familiam ducit, Si hinc
peccati horrorem sine pœna, inde
inferni dolorem sine culpa, mihi
propositum cernerem, necessitas
autem imponeretur alterutrum
deligendi: Mallem, inquit purus
& peccato & innocens gehennam
intrare quam peccati sordibus pollu-
tus calorum regna tenere, Lib.
de beatitud. c. 190. Quia &

C 4

mami-

memini alias me audire con- in se
 similia de S. Edmundo Arch- tem
 piscopo item Cantuariensi mu
 cuius ea vox erat, Mallem in na
 silire in rogam ardentissimum tur
 quam peccatum vllum sciens ad- Co
 mittere in Deum meum.

Itidem de S. Ludouico reg-
 Gallorum, qui ab ineunte
 tate hoc persuasum habebat
Potius mori quam peccare.

PHILOMATHES.

Habemus in istis praeclarum
 & illustre quod imitemur exem-
 plar. Opto ex animo omnibus
 peccatoribus talem horrorem ad
 detestationem Culpa mortalis.
 Sed & nos premamus vestigia
 in se

peccatoris & iusti. 57

insequendo, & ex intervallo saltem ingenti reptabundi sequamur, si non assequamur. Ecquodnam fuit secundum documentum quod ex dictis conficiebat Concionator?

POLYMATHESES.

Cum peccatum sit tot rationibus supra quam diei aut credi potest deplorandum, ac reformidandum, extremæ dementiæ est vel momento temporis in statu tam periculoso permanere, hoc est, in faucibus Lupi infernalis, in ipsis Inferorum suburbijs, in portis mortis, in medijs malorû agminibus, inter mille discrimina

C 5

mina

mina damnationis æternæ

PHILOMATHES.

Capio quod dicis. sed quis me
 dūs anime peccati labe infectū
 atque his periculis circumuallatū
 te, eruendi se hoc statu, & salu-
 tem suam asserendi? hic finis est
 ac veluti portus quo hacten-
 uelificati sumus.

POLYMATHES.

Excitanda est contritio, si-
 ue dolor de peccatis ex inti-
 mis sensibus, ob offensum Deū
 patrem, ac Dominum nostrū,
 qui commoda quibus utimur,
 lucemque qua fruimur, spi-
 ritumque quem ducimus nobis
 impertijt; qui nos inmi-
 meris

meris insuper beneficijs cum-
mulauit, & vt viueremus mo-
ri dignatus est. deinde quam
citissime confessio instituen-
da, sine vlla procrastinatio-
ne, quæ in negotio tanti mo-
menti periculosissima est. nam
quam facile subita morte ab-
repti, sero ac frustra eius co-
piam nobis sublatam in per-
petuum deploraremus? Quot
animarum millia ardere iam
putamus in flammis illis
vlttricibus, quod confessio-
nem scelerum suorum in
alium diem reiecerint,
quem videre, subito extin-
cti non potuerunt? quid ita?
apud occultum Dei tribunal
constat huius rei ratio.

nobis autem de ea nihil con-
stat. Sed de hac re si plura de-
sideres, consulendus est lib-
lus noster, cui titulus *Clavis*
paradisi, siue, Tractatus de Con-
tritione.

PHILOMATHES.

Legam, & vt audio, magis
meo compendio, emolumentum
legam. Interim vbi sunt remedia
peccatorum, qua pollicitus es
mene oblitum putas? suppedant
optima quaque. alias inuestigati-
malis, quibus sedes, imo regnum
in anima est, leuis medicina non
medicina est.

POLYMATHES.

Ita est profecto. ægritudo
potissi-

potissimum quæ radices egit
& fixit pedem, non leui spon-
gia abstergitur. Principio igi-
tur assererat Concionator, vi-
uam atque efficacem conside-
rationem rationum iam dicta-
rum, & grauissimorum dam-
norum quæ peccatum impor-
tat, plurimum ad eius dete-
stationem conferre posse. de-
inde vitandas occasiones &
pericula peccandi, vt sunt pra-
uæ societates, loca suspecta,
personæ lapsibus nostris accõ-
modæ. quin etiam serio re-
colendam Christi assertoris
nostri passionem mortisque
acerbissimæ cruciatus, alia-
que beneficia incõparabilia,
quæ largissima manu in nos

contulit, ut amore sui nos
 flammaret. postremo medita-
 tionem prædicabat mortis
 iamque imminentis, ac ter-
 rissimi iudicis sententiam
 timam, ac formidolosissimam
 mox fulminaturi, quem nullo
 latet secretum, qui peccata
 nostra infinite odit, qui vult
 ac potest ea æternis cruciatibus
 vindicare. Hæc sunt me-
 dicamenta animorum, quæ
 maiorem in modum com-
 mēdabat, quod non moueat
 modo sed extrahant penitentiam
 humorem peccati. Alia quædam
 dam, sed minus valida, for-
 tassim vulgo tradi solent: ut
 primum quidem in initiis vitio-
 rum subrepentium occurren-
 dum.

dum
 stis
 & p
 cap
 cat
 stra
 ro q
 tum
 fuer
 opp
 vt b
 quo
 si se
 die
 seri
 pab
 adn
 fact
 mor
 sam

dum.

dum. Nam in confinibus ho-
stis arcēdus est: cum intrauit,
& portis se intulit, modum à
captiuis nō accipit. Ita si pec-
cato ius aliquod voluntate no-
stra datum est, faciet de cæte-
ro quantum volet, non quan-
tum permiseris. Præterea, cō-
suetudo contraria viriliter
opponenda: quia æquum est,
ut bona consuetudo excutiat
quod mala instruxit. Demum,
si sedulo totum diem quoti-
die ac præcipuè vesperi excus-
seris, vitia radicitus extir-
pabis. sic enim animus se ipse
admonet, ac speculator sui
factus cognoscit optime de
moribus suis, & apud se cau-
sam secure dicit.

Hoc

Hoc satis. Estne aliud quod
à me postules?

PHILOMATHES.

Næ ego deinceps in omnibus
gratiæ referendæ occasionem ex
cubabo, pro tali humanitate &
benignitate qua me complexus
es: non solum enim memoriam
michi auditorum excitasti, sed
pios etiam motus attulisti, penitus
eosdem (fas mihi hoc dictum) quos
nuper ipsemet buccinator è sug-
gestu. neque vero huius temporis
tantum hic fructus erit, spero,
sed maturescet & feret atatem.
quoties unque scilicet hostis ho-
minum vaser ac callidus me suis
tentationum illecebris ad delin-
quens

quer

Spec

nibu

Por

co la

mo e

rate

non

get

S

filio

eriat

nere

bis t

tia

liqu

his e

reco

quen

peccatoris & iusti. 65

quendum instigabit, obijciam ei
Speculum hoc peccatoris cū om-
nibus malis qua in eo cernuntur.

Porro etiam magno bono publi-
co latius manabit in vulgus. ne-
mo enim tam extreme ac despe-
rate improbus futurus est, qui
non inspecto hoc Speculo se colli-
get atque resipiscet.

Sed hoc eodem sine atque con-
silio plurimum profuerit aliterū
etiam Speculum Iustorum propo-
nere, in quo Dei gratiam, quā no-
bis tollit peccatū, omniaque gra-
tia effecta contemplemur: hoc
liquidem initio promisisti. Age de
his etiam tibi disserendum. quo ad
recordaberis, ac tum fidem tuam
cumula-

cumulatissime liberaueris, ac
 tus promissum expunxeris.

S P E C V L V M
 I V S T O R V M.

P O L Y M A T H E S.

Ardorem mihi injicit ta
 ferix petitionis pondus. se
 ad asperum & arduum m
 collem vocas, in quem inco
 rim eniti est animus. vires
 pro animo non fuerint, igno
 sci postulo. Quid est igitur
 gratia?

1. Gratia est habitus diu
 nus, siue donum animæ in
 sum, lumenque supernatura
 le; profectum à Deo patre lu
 minum, sine quo mereri, aut
 ad portam salutis pertingere
 nemo

nem
 2. C
 dam
 pra
 tis I
 nobi
 deli
 ab h
 one
 te t
 létic
 indi
 3.
 bea
 mo
 glori
 4. C
 tat,
 ex h
 ô lu